

Republika Hrvatska
Visoki kazneni sud Republike Hrvatske
Zagreb, Trg Nikole Šubića Zrinskog 5

Poslovni broj: I Kž-rz-3/2021-4

REPUBLIKA HRVATSKA

RJEŠENJE

Visoki kazneni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Tomislava Juriše, predsjednika vijeća te dr.sc. Tanje Pavelin, Sande Janković, dr.sc. Lane Petö Kujundžić i Snježane Hrupek-Šabijan članova vijeća, uz sudjelovanje Marijane Barišić, zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optuženog M. V. i dr. zbog kaznenog djela iz članka 120. stavak 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 53/91., 39/92., 91/92., 31/93., 35/93., 108/95., 16/96. i 28/96. - dalje u tekstu: OKZRH) odlučujući o žalbama optuženih M. V. i J. Z., podnesenim protiv presude Županijskog suda u Splitu broj K-Rz-8/2011-34 od 18. siječnja 2021., u sjednici vijeća održanoj 28. travnja 2021.,

riješio je

I Prihvaća se žalba branitelja optuženog M. V., odvjetnika M. B. a povodom te žalbe po službenoj dužnosti u odnosu na optuženog J. Z., ukida se prvostupanjska presuda te se predmet upućuje prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku.

II Uslijed odluke pod I, žalba branitelja optuženog J. Z., odvjetnika R. P. je bespredmetna.

Obrazloženje

1. Pobijanom presudom Županijski sud u Splitu je u odsutnosti proglasio krivima optužene M. V. i J. Z. da su na način i pod okolnostima poblježe opisanim u izreci te presude počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavak 1. OKZRH.

2. Na temelju istog zakonskog propisa optuženi M. V. osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina i 6 mjeseci, a optuženi J. Z. na kaznu zatvora u trajanju od 6 godina.

3. Na temelju članka 148. stavka 1. i 3. u vezi sa člankom 145. stavkom 1. i 2. točkom 6. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine", broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. - dalje: ZKP/08.) naloženo je optuženom M. V. naknaditi trošak kaznenog postupka u iznosu od 3.000,00 kn koji iznos predstavlja paušalnu svotu, te je na temelju članka 148. stavka 1. i 3. u svezi sa člankom 145. stavkom 1. i 2. točkom 1. i 6. ZKP/08. naloženo je optuženom J. Z. naknaditi trošak kaznenog postupka u iznosu od 4.250,00 kn od čega se iznos od 1.250,00 kn odnosi na trošak sudsko-medicinskog vještačenja, a iznos od 3.000,00 kn predstavlja paušalnu svotu.

4. Na temelju članka 145. stavak 4. ZKP/08. trošak branitelja optuženog M. V. postavljenog po službenoj dužnosti i to odvjetnika M. B. te trošak branitelja optuženog J. Z. postavljenog po službenoj dužnosti i to odvjetnika R. P. isplatit će se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak, a naplatiti kasnije od optuženika.

5. Protiv ove presude žalbu je podnio branitelj optuženog M. V., odvjetnik M. B. iz svih žalbenih osnova, a branitelj optuženog J. Z., odvjetnik R. P. zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, zbog povrede kaznenog zakona i zbog odluke o kazni, s prijedlogom oba optuženika „da drugostupanjski sud preinači pobijanu presudu i optuženike oslobodi optužbe, a podredno da ukine pobijanu presudu i uputi predmet na ponovno suđenje“.

6. Prije održavanja sjednice vijeća spis je bio sukladno članku 474. stavak 1. ZKP/08. dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

7. Žalba branitelja optuženog M. V. je osnovana, dok je žalba branitelja optuženog J. Z. bespredmetna.

8. Osnovano branitelj optuženog M. V. smatra da je prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavak 1. točka 11. ZKP/08. time što u presudi nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.

9. Naime, prvostupanjski sud u svome pisanom obrazloženju presude uopće, niti jednom riječju ne navodi niti analizira kojim oblikom krivnje su optuženici kao supočinitelji postupali (izravna ili neizravna namjera). Prvostupanjski sud utvrđuje da su optuženici u vrijeme počinjenja djela "bili ubrojivi što nije bilo upitno niti je isticano kao sporno niti su postojali razlozi koji bi isključili krivnju zbog čega ih je trebalo proglasiti krivima" (list 10 presude). Dakle, u pobijanoj presudi nije obrazložen voljni element, a konstatacija da su optuženici bili ubrojivi ništa ne govori o namjeri optuženika. Prema članku 9. OKZRH kazneno je odgovoran počinitelj koji je uračunljiv i koji kazneno djelo počini s umišljajem ili iz nehata dok je prema članku 11. OKZRH kazneno djelo počinjeno s umišljajem kad je počinitelj bio svjestan svojega djela i htio njegovo izvršenje ili kad je bio svjestan da zbog njegova činjenja ili nečinjenja može nastupiti zabranjena posljedica, ali je pristao na njezino nastupanje. Stoga, ubrojivost optuženik samo je jedan od sastojaka kaznene odgovornosti dok sastojci krivnje nisu pobijanom presudom niti utvrđeni niti obrazloženi, pa takvo temeljito odsustvo razloga o krivnji predstavlja nedostatak razloga o odlučnim činjenicama iz članka 468. stavak 1. točka 11. ZKP/08. pri čemu je potrebno napomenuti da krivnja nije samo odlučna činjenica koja se odnosi na kazneno djelo već je krivnja i temelj kazne u smislu odredbe iz članka 37. stavak 1. OKZRH, te

neiznošenje razloga o krivnji čini prvostupanjsku presudu nepotpunom i u odnosu na odluku o kazni – za svakog od optuženika. Osim toga, prvostupanjski sud je, nakon što je sumarno u odnosu na oba optuženika utvrdio potpuno jednake olakotne i otegotne okolnosti, optuženog V. osudio na kaznu zatvora od 5 godina i 6 mjeseci, a optuženog Z. na kaznu zatvora u trajanju od 6 godina, dakle, na različite kazne zatvora pri čemu je propustio kod individualizacije kazni optuženicima obrazložiti tako izrečene kazne što također predstavlja nedostatak razloga o odlučnim činjenicama.

10. Stoga je žalbu branitelja optuženog M. V. iz osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka po članku 468. stavak 1. točka 11. ZKP/08. valjalo prihvatiti, te prvostupanjsku presudu ukinuti i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovno suđenje i odluku. Kako žalba branitelja optuženog J. Z. ne sadrži razlog zbog kojeg se prihvaćanjem žalbe branitelja optuženog V. ukida prvostupanjska presuda, a taj je razlog od koristi i za ovog suoptuženika, postupljeno je po službenoj dužnosti po odredbi članka 479. ZKP/08. primjenom *beneficium cohaesionis* i u odnosu na optuženog J. Z..

11. Time je žalba branitelja optuženog J. Z. podnesena iz osnove pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona i odluke o kazni postala bespredmetna.

12. Nastavno, ovaj je drugostupanjski sud, povrh ocjene da pobijanu presudu treba ukinuti zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, ispitao prvostupanjsku presudu i u smislu članka 487. stavak 4. ZKP/08., obzirom da su optuženici podnijeli žalbu i zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

12.1. Branitelji optuženika žalbom u pogledu pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja prvenstveno dovode u pitanje zaključak prvostupanjskog suda da je oštećeni D. L. bio civilna osoba što u tijeku postupka nije bilo sporno pri čemu obrana žalbom ničim nije dokazala eventualnu drugačiju tvrdnju, već iznosi načelan stav da ukoliko je bio pripadnik HV-a ili MUP-a, tada ne bi bilo razloga označavati ga kao pripadnika civilnog stanovništva što je načelno i točno. Dakle, u postupku obrana nije problematizirala navedenu okolnost dok iz iskaza ispitanog D. L. proizlazi da je bio u civilnoj odjeći te je išao posjetiti i vidjeti roditelje, a u trenutku kada su ga optuženici zaustavili digao je ruke i rekao da ima pištolj u džepu koji su od njega oduzeli i vodili ga stazom iz polja do Kakme u gostionicu. Osim toga, iz rješenja Ureda za rad, zdravstvo i socijalnu skrb u Rijeci od 29. 10.1999. proizlazi da se D. L. priznaje civilnim invalidom Domovinskog rata. U odnosu na tu okolnost potrebno je navesti da iz članka 50. I. Dopunskog protokola od 8. lipnja 1997. proizlazi da se civilnom osobom smatra svaka osoba koja ne spada u kategoriju boraca, a u sumnji se polazi od pretpostavke da se radi o civilu, a o čemu onda ovisi pravna oznaka terećenog kaznenog djela.

12.2. Nadalje, vezano uz žalbene navode da je D. L. prešao granicu razdvajanja nenajavljen i naoružan pa je to kod optuženika stvorilo osjećaj straha za vlastiti život (žalba optuženog V.) odnosno da je to kod optuženika stvorilo odgovarajući i očekivanu reakciju (žalba optuženog Z.) valja naglasiti da je ispravno prvostupanjski sud obrazložio obveze koje proizlaze iz relevantnih odredbi međunarodnog humanitarnog prava. Optuženici u žalbi zapravo ocjenjuju ponašanje oštećenika na način da predstavlja istodobni napad na njih ili drugo opasno ponašanje, što se u

krajnjoj liniji može promatrati kroz institut nužne obrane, odnosno putativne nužne obrane. Međutim, iz iskaza oštećenog D. L. proizlazi da je stao, digao ruke i sam ukazao na pištolj koji su mu optuženici oduzeli pa, da je i prijetila kakva opasnost, ista je neutralizirana takvom reakcijom oštećenika i njegovo ponašanje ne predstavlja opasno ili ugrožavajuće ponašanje za optuženike. Neovisno o tome, optuženicima se inkriminira daljnje postupanje s civilom D. L., a nakon što su ga lišili slobode, koje postupanje prvostupanjski sud detaljno analizira i ispravno označava kao kršenje pravila međunarodnog prava protiv osoba zaštićenih Ženevskim konvencijama, a obuhvaća postupanja koja nisu u skladu s osnovnim principom humanog postupanja i nisu u skladu sa osnovnim principima čovječnosti.

12.3. U odnosu na činjenicu da je nakon inkriminiranog događaja civil D. L. odveden u Benkovac gdje je ispitivan kojom prilikom je, po njegovom navodu, zadobio udarac pištoljem iznad sljepoočnice, zbog čega optuženici žalbom upiru da te ozljede nisu bile obuhvaćene vještačenjem i time je činjenično stanje nepotpuno utvrđeno, ističe se da činjenični opis predmetne inkriminacije ne spominje takvu ozljedu glave oštećenika, već obuhvaća ozljede nastale nožem u odnosu na koje su medicinskom dokumentacijom konstatirane ozljede u vidu "blijedih ožiljaka pravilnih rubova" što je bilo predmetom vještačenja u ovom postupku, a povezano s iskazom oštećenika da je optuženi J. Z. imao nož i njime mu zadao ozljede. Stoga su ispravno samo te ozljede razmatrane i analizirane od strane prvostupanjskog suda dok ozljede koje je oštećenik zadobio nakon ovog događaja, a vezane su uz njegovo lišenje slobode i kasniji boravak u K. logoru, nisu odlučne činjenice u ovom postupku.

13. U ponovljenom postupku sud prvog stupnja otklonit će bitnu postupovnu povredu na koju je ukazano ovim rješenjem, provest će sve do sada provedene dokaze, kao i one na koje stranke eventualno ukažu ili za koje sam odluči da ih je potrebno provesti, nakon čega će donijeti novu, na zakonu utemeljenu odluku koju će zatim valjano i obrazložiti u smislu odredbe članka 459. ZKP/08. Pri tome će voditi računa o pravu na „jednakost oružja“ što čini bitnu sastavnicu prava na pravično suđenje. Prema konvencijskom pravu na pravično i pošteno suđenje proklamiranom u članku 6. stavak 3. točka d Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine" broj 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06. i 2/10.), optuženik ima pravo da ispituje ili dade ispitati svjedoka optužbe te ima pravo zahtijevati da se osigura nazočnost i ispitivanje svjedoka obrane pod istim uvjetima kao i svjedoka optužbe. Ta odredba, kao nadzakonska i nadnacionalna, predstavlja integralni dio hrvatskog pravnog sustava i kao takva čini dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske. Isto je propisano i u članku 29. stavak 2. alineja 6 Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 08/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10. i 05/14.). U svojoj suštini, pravo na pravičan postupak obuhvaća, između ostalog, poštivanje načela jednakosti oružja stranka, kao minimalnih standarda obrane koji naročito dolaze do izražaja tijekom rasprave. Iznimke od tog načela treba tumačiti restriktivno kada za to postoje opravdani razlozi, pa istovremeno ne obvezuje sud provesti sve dokaze koje stranke predlože. Međutim, u ovom postupku obrana, konkretno branitelj optuženog V., predložila je provođenje jednog dokaza i to ispitivanja svjedoka Lj. L. koji, prema iskazu oštećenog D. L. i jedinog ispitanog svjedoka u ovom postupku, ima neposrednih saznanja o događaju koji prijedlog je odbijen kao nevažan uz obrazloženje da se "ispitivanjem svjedoka Lj. L. ne bi utvrdile činjenice koje su važne za odlučivanje, a koje već na nedvojben način nisu utvrđene".

14. Slijedom navedenog, na temelju članka 483. stavak 1. ZKP/08., odlučeno je kao u izreci ovog rješenja.

U Zagrebu 28. travnja 2021.

Predsjednik vijeća:

Tomislav Juriša, v.r.